מתנה אחת מהן מעכבת [א] שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון [ב] ואם לא נתן לא עיכב [ג] אלו ואלו נשרפין אבית הדשן: **גמ׳** וניתני נמי וקיבול דמן בכלי שרת בצפון כיון דאיכא אשם מצורע דקיבול דמו ביד הוא שייריה ולא [א] והא קתני לה לקמן אשם נזיר ואשם מצורע שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון מעיקרא סבר קיבול דמו ביד הוא שייריה וכיון [ב] דלא סגי ליה אלא בכלי הדר תנייה [ד] דתניא [1] ולקח יכול בכלי ת״ל [1] ונתן מה נתינה בעצמו של כהן [ה] אף לקיחה בעצמו של כהן יכול אף למזבח כן ת״ל [2] כי כחטאת האשם הוא מה חטאת טעונה כלי [ו] אף אשם טעון כלי נמצאת אתה אומר [ז] אשם מצורע שני כהנים מקבלין את דמו אחד [ג] ביד ואחד בכלי זה שקיבלו בכלי בא לו אצל מזבח וזה שקיבלו ביד בא לו אצל מצורע:

מתנה אחת מהן מעכבת. כדאמרן בפ׳ בית שמאי (לעיל לט.) מועשה כאשר עשה: **אלו ואלו.** של יום הכפורים ושאר הנשרפין: **נשרפין אבית הדשן.** למקום [ו] שמוציאין שם את הדשן של מזבח החיצון דכתיב ביה והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה (ויקרא ו) ובפרים הנשרפים כתיב אל שפך הדשן (שם ד) ושל יום הכפורים הקישו לפר העלם כדאמרינן בפרק ב״ש (לעיל לט.) לפר זה פר יום הכפורים: **גמ׳** וניתני נמי כרישא. גבי סתם של [ח] קדשי קדשים וקבול דמן כי היכי דתנא שחיטתן: **אשם מצורע קיבול דמו ביד.** כדיליף לקמן שמקבל דמו לתוך כפו: **שייריה.** משום דלא פסיקא ליה למיתנייה בהדי כללי דשאר קדשים שכל קבול דמן בכלי: **וכיון דלא סגי ליה.** נמי בלא קבלת כלי כדיליף לקמן שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי הדר תנייה בהדיא ולא כללו: **ולקח.** באשם מצורע כתיב ולקח הכהן מדם האשם ונתן על תנוך וגו׳ (ויקרא יד) מה נתינה בעצמו של כהן באצבעו דכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מיניה: **יכול אף למזבח.** דם אשם מצורע הנזרק למזבח דמרבינן ליה לקמן (מט.) כדין מתן דמים ואימורין למזבח ואע״ג דלאו בגופיה כתיבא: **כי כחטאת האשם הוא** [ו]. באשם מצורע כתיב כדין חטאת דין אשם זה בעבודת הכהן מה חטאת טעונה כלי בקבלת דמה דילפינן לקיחה לקיחה בתורת כהנים [ז] כתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת (ויקרא ד) וכתיב בעולת סיני ויקח משה חצי הדם וישם באגנות (שמות כד) אף אשם זה טעון כלי אף על פי שאמרנו בו קבלה ביד:

בעולה

למיתני בכולהו קדשים וקיבול דמן בכלי שרת בצפון [ז] ומיהו יש לדקדק מהא [ח] בתוספתא דמנחות [ט] חומר בקמילה מבשחיטה שהקמילה טעונה כלי והשחיטה אינה טעונה כלי אלא [ט] אפי׳ קרומית של קנה ועל כרחיך לא קאמר דלא תבעי כלי כלל דהא אמרינן מה עולה טעונה כלי כו׳ אלא דלא בעי כלי שרת קאמר ומיהו יש לפרש דלא חיישינן לכלי יפה קאמר דלא פסלה קרומית של קנה משום הקריבהו נא לפחתך כדפריך הש״ס בסוטה פרק היה מביא (דף יד:) גבי כפיפה מצרית דדורון הוא שדרך להביא בכלי נאה אבל בשחיטה לא חיישינן אי נמי כפיפה מצרית מכוערת יותר מקרומית של קנה: **אלו** ואלו נשרפין אבית הדשן. פירש בקונטרס דפר יום הכיפורים אתי מהיקישא דפר העלם כדאמר בפרק בית שמאי (לעיל לט.) לפר זה פר יום הכיפורים ואם תאמר והא אין דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש ופר העלם בגופיה לא כתיב ביה אל בית הדשן ומפר כהן המשיח אתי כדכתיב בפר העלם (ויקרא ד) כאשר שרף את הפר הראשון והיינו היקש כמו ושחט [י] החטאת במקום העולה דקרי ליה היקש לקמן (דף מח.) ולפירש״י דפרק בית שמאי (לעיל מ.) דילפינן פר יום הכיפורים לאת כדם וטבילה מפר כהן משיח אם כן נימא [יא] דמלינו למילף נמי שריפת בית הדשן אבל לפר״ת דהתם קשיא ויש לומר דאיכא תרי היקישי בפר העלם ועשה כאשר עשה לפר דדרשינן מיניה פרק בית שמאי (גם זה שם) זה פר כהן משיח בין לעכב בהזאות כמשיח [יב] בין לאמורי יותרת ושתי הכליות בפר העלם ממשיח הוא הדין דניגמר לענין שריפה פר העלם ממשיח וכי הדר וכתב בפר העלם וכאשר [יג] שרף (הילכך) הוה ליה כמאן דכתיב בגופיה ועוד יש לומר הא דנשרפין חוץ לג׳ מחנות יליף לקמן בסוף טבול יום (דף קה:) מדכתיב תלת אל מחוץ למחנה [יד] שלישית אי כתב בכולהו ואין זה אלא כגילוי מילתא בעלמא דמחוץ למחנה דכתב בכל חד וחד במחנה שלישית קאמר הילכך אתי שפיר פר יום הכיפורים מפר העלם ואייתר לו התם [טו] מחוץ למחנה דכתיב בפר יום הכיפורים לרבנן נומר לך כיון שילא מחוץ למחנה אחת השורפו מטמא בגדים ולרבי שמעון לג״ש ללמד מפרה [טז] מה כאן שלשה מחנות מה להלן למזרחה של ירושלים אף כאן למזרחה של ירושלים ומיהו בית הדשן ודאי קשה דנהי דשלשה מחנות הוי כמאן דכתיב בגופיה דלאפשר חוץ לג׳ מחנות שלא במקום דשן ואם כן הא דבעי מקום דשן הוי דבר הלמד בהיקש ואינו חוזר ומלמד בהיקש ושמא גם זה חשוב גילוי מילתא בעלמא היא דכל הנשרפין חוץ לשלש מחנות נשרפין במקום [יז] הדשן (אחר) השתא אתי שפיר שעיר יוה״כ דלא איתקש לפר העלם אי נמי כולהו ילפינן בית הדשן בג״ש דמחוץ למחנה מכהן משיח ואין לפרש דאתי מריבויא לחטאת חטאת דכתיב כפר ושעיר של יום הכפורים דדרשינן לקמן בסוף התערובת (דף פג.) ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת יוציא אל מחוץ למחנה ושרפו מה ת״ל חטאת חטאת שיכול דאין לי דמטמא בגדים ונשרפין בבית הדשן אלא אלו בלבד מנין לרבות פר כהן משיח ופר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים ת״ל חטאת חטאת דברי רבי יהודה דעל כרחין נשרפין אבית הדשן כדי נסבה דהא עיקר על שפך הדשן בפר כהן משיח כתיב אלא משום מטמא בגדים נקט דלא כתיב בהו וכן מוכיח [יח] דר׳ מאיר פליג [כ] עליה וקאמר אינו צריך הרי הוא אומר לכפר שאין תלמוד לומר לכפר לימד על כל המתכפרים בפנים ששורפן מטמא בגדים ושמא כי היכי דיליף מריבויא דחטאת חטאת טומאת בגדים בכולהו מפר ושעיר של יום הכפורים הכי נמי הוה יליף מינייהו מההוא ריבויא גופיה בית הדשן מפר [כא] ושעיר של יום הכפורים: **מה** נתינה בעצמו של כהן. פי׳ בקונטרס מדכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מינייהו [כב] ותימה א״כ הוי היקשא מבנין אב ולקמן (דף נא.) מיבעיא לן אי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בהיקש [ו] ונראה לי לקיחה מנתינה נמי הוי בנין אב וילפינן [כג] מנתינה דידיה ולא מנתינה דשאר קרבנות ולקמן אמרינן דילפינן שפיר בנין אב מבנין אב. כרו״ך: **אף** לקיחה ולקח [כד] מדם האשם בעצמו של כהן. תימה דגבי חטאת נמי כתיב (ויקרא ד) ולקח ונתן ולא אמר מה נתינה בעצמו של כהן אף לקיחה בעצמו של כהן ושמא הכא דריש משום דמייתר דכתיב במצורע (שם יד) עשיר ועני ואע״ג דבתורת כהנים דריש מקמאי אבתרא סמיך ונראה לי דבחטאת כתיב ולקח מדם החטאת באצבעו ונתן אם כן לאו בידו מקבל דבאצבע לא אפשר לקבל אלא על כרחין בכלי קאמר ובאצבעו היינו דעביד אזון לשפת מזרק כדאמר לעיל פרק שני (דף כד.) אבל באשם לא כתיב באצבע ומשום דלא נימא ולקח באצבעו היינו וטבל דוקא ולא איירי בקבלה להכי איצטריך לגזירה שוה דגמרינן מויקח חצי הדם וישם באגנות בת״כ. כרו״ך: **מה** חטאת טעונה כלי כו׳. פירש בקונטרס דילפינן לקיחה לקיחה בתורת כהנים כתיב בחטאת ולקח הכהן מדם החטאת וכתיב בעולת סיני ויקח משה חצי הדם וישם באגנות ותימה הוה ליה דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בהיקש דכחטאת האשם ובעי׳ היא לקמן (דף נ.) ולא איפשיטא למאן דאמר בתר מלמד אזלינן ומיהו כחנס פירש בקונטרס דילפינן לקיחה לקיחה דלקמן בסוף דם חטאת (דף צג:) משמע דאתיא בהיקשא דזאת התורה מזבחי שלמי ציבור דקאמר מה עולה טעונה כלי אף כל טעון כלי מאי כלי אילימא מזרק בזבחי שלמי ציבור נמי כתיב ויקח משה חצי הדם וישם באגנות פירוש וכיון דהדר איתקש כולהו לשלמים דכתיב בהאי קרא וילפינן מיניה התם מה שלמים מפגלין ומתפגלין כלי נמי תילף משלמים דהתם נמי שלמים הוו בסיני ומיהו מכל מקום קשה עדיין דהוה ליה דבר הלמד בהיקש ואינו חוזר ומלמד בהיקש יש לומר דבההוא היקשא דזאת התורה כתב נמי אשם ואיתקיש [כה] כמו של שלמים וכל אשמות בכלל אפילו אשם מצורע אלא דהוה אמינא דמעטיה קרא מקבלת כלי ונדרשיה [כו] ביד דבעצמו של כהן הלכך אתא כחטאת האשם לגלויי דלא בא הכתוב להוציאו מקבלת כלי לגמרי וקשה [כז] גזירה שוה דלקיחה מסיני למה לי ליליף כולהו משלמים יש לומר [כח] דחטאת ילפינן משלמים לקבלת כלי מהיקשא וגזירה שוה דלקיחה לקיחה [ו] איצטריך למיהוי כמאן דכתיב בגופיה דחטאת והדר ילפינן אשם מחטאת בהיקשא דכחטאת האשם ולא [כט] גמרינן מעיקרא אשם משלמים בהיקשא דזאת התורה כדילפינן לענין פיגול דאם כן גורה שוה דלקיחה לקיחה למה [לין [ו]]:

עין משפט נר מצוה

א מיי׳ פרק ה מהל׳ מעה״ק הלכה יא:
ה ב מיי׳ פרק ז מהלכות מעה״ק הלכה ג ופי״ד מהלכות איה״ב הלכה ג:
ו ג ד ה מיי׳ פרק ד מהלכות מחוסרי כפרה הלכה ב׳:

תורה אור השלם

1. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הָאָשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית: ויקרא יד, יד
2. וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָעֹלָה בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: ויקרא יד, יג

מוסף רש״י

ולקח. באשם מצורע כתיב ולקח הכהן מדם האשם וכל לקיחה האמורה בדם תנה לשחיטה לשון קבלה הוא: יכול אף למזבח כן. דקי״ל אשם מצורע טעון מתן דמים לגבי מזבח כשאר אשמות. וזה דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר החדש והחזירו לך הכתוב לכללו כפירוש בפ״ק דיבמות (ז.) לכן נאמר בו כי כחטאת האשם הוא לכהן, מה חטאת משוה דמים ואימורים אף זה טעון מתן דמים ואימורים, יכול אף דם הניתן על המזבח לא יתקבל בכלי, ת״ל כי כחטאת האשם הוא לכהן: מה חטאת טעונה כלי. לקבלת דמה, דכל הקרבנות נפקי לן בהיקשא דזאת התורה לעולה ולמנחה לחטאת ולאשם, ובעולה ובשלמים כתיב וישם באגנות, ואשם נמי מהיכא דגמר חטאת גמר ליה, אלא אשם מצורע משום דיצא לידון בדבר החדש בכהן יד ובהן רגל ואוזן ימנית הוצרך להחזירו לכללו בהיקשא דכחטאת האשם (יומא סא:).

שייך לעמ׳ הבא

לחייב על ספק מעילות אשם תלוי. קס״ד מדכתיבינהו גבי הדדי (כריתות כב:) **חטאת חלב.** דהיינו סתם חטאת ולהכי נקט חלב משום דסמוכה לחלב דכתיב בויקרא כל חלב וכל דם לא תאכלו וסמיך ליה נפש כי תחטא וגו׳ (שם ובעירובין סוטה טו.) **ר״ע סבר ואם נפש כתיב** וי״ו מוסיף על ענין ראשון. הלכך אתא היקש לאפוקיה מגזירה שוה דלא מילתא [illegible] גזירה שוה או למחלה: **לאשם בכסף שקלים.** בעלין כתיב כסף שקלים והיקשא לתחתון מעלין הוא דאתא ולא למילף עלין מתחתון לשייה גזירה שוה למחלה: **נפקא ליה מזאת תורת האשם** כו׳. הילכך על כרחך היקשא לאפוקי מגזירה שוה אתא למיהוי ג״ש למחלה, דאי לאו להכי אתא היקשא לאו מרדים ליה: **מאן דאית ליה תורה.** בשמעתא קמייתא דמנחות (נג.) זאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות, [illegible] ר״ע למימר הכי ולא איצטריך היקשא לאשם בכסף שקלים ומהכא נפקא וכי איצטריך היקישא לספק מעילות לאשם תלוי (כריתות כב:) **היכן** עולה נשחטה בצפון. בעולה כתיב על ירך המזבח צפונה ביקרא (מנחות נה:).

שיטה מקובצת

אלו ואלו נשרפין אבית הדשן. פי׳ בפר כהן משיח כתיב בהדיא בית הדשן ופר העלם איתקש לפר כהן משיח ושעירי עבודת כוכבים הוקשו לפר העלם וכן פר יוה״כ אתי מהיקשא דפר העלם. וקשה דכפר העלם גופיה לא כתיב כו׳. [illegible] וי״ל דספר העלם איכא תרי היקישא דכתיב ועשה כאשר עשה ושרף כאשר שרף הילכך הוי כאילו כתיב בגופיה. ותימה קשה שעיר יוה״כ מהיכא אתי, אי משום דלאיתקש לפר יוה״כ הא פר יוה״כ גופיה בהיקשא אתא. לכן נראה דלאו זה אלא גלוי מלתא בעלמא דכל הנשרפין יהיו נשרפין בבית הדשן שהרי שריפה חוץ לג׳ מחנות כתיב בגופייהו רק צריכין ללמוד דנשרפין אבית הדשן וכל כיון דשרפן הוי חוץ לשלש מחנות כדילפינן בפ׳ טבול יום וגלוי מלתא ילפינן מדבר הלמד בהיקש. [illegible] **מעיקרא** סבר כו׳. ואם וכי כתנא לא הוה ידע מסקנא דבריתא. וי״ל דהכי פירושו היכא מעיקרא דלא תני בכלל שאר קדשים משום דאשם מצורע מקצת קבלתו ביד ושאר קדשים כל קבול דמן בכלי, והלכך שייריה: **תוד״ה** מה חטאת כו׳ ותימה הוה ליה דבר הלמד בג״ש חוזר ומלמד בהיקשא כו׳. ועוד קשה למה לי לאקושי חטאת לאשם תיפוק ליה כדאמר לקמן דהוקשו כל הקרבנות כולן לעולה בהיקשא דזאת התורה [illegible] מה עולה טעונה כלי אף כל כו׳ ופריך מאי כלי אילימא מזרק בזבחי שלמי צבור כתיב ויקח משה [illegible] ויהקשו לשלמים. [illegible] אשם תיפוק ליה מהיקשא דאשם, וי״ל [illegible] [illegible]

מסורת הש״ס

א) ירושלמי יומא פ״ה ה״ו, ב) יומא סא: ת״כ מצורע פ״ג ה״ג, ג) תוספתא דנגעים פ״ט נרצ״ל פ״ט ה״ב, ד) ויקרא חובה פרש׳ ג ה״ה, ה) פ״א ה״ב, ועי׳ מנחות כו. סוטה יד:, ו) [עיין יומא סא: ד״ה מה נתינה דמתרצו בענין אחר], ז) ועיין לי״ק ורש״ק [ועיין עוד תוס׳ יומא סא: ד״ה מה חטאת]:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה מה חטאת וכו׳ איצטריך למיהוי כמאן דכתיב בגופיה. וכעין דאמרינן לעיל מח ע״א:

שינויי נוסחאות

א] תיבת ולא ליתא בכ״י כתה״י, ותיבת לה שבסמוך, ליתא בכ״י ופ״ת: ב] וכיון דהוא דלא (כ״י): ג] נ״א אחד מקבלו בכלי ואחד מקבלו ביד (כ״י). וכן הסדר בנגעים פי״ד מ״ח בכלי ולאח״כ ביד. ועי׳ רפ״ש ונליקוטים: ד] במקום (כ״י): ה] נ״ל כל (שי״ח): ו] הוא לכהן (שי״ח): ז] תיבת בצפון נמחק (שי״ח): ח] מהא דאמרינן (שי״ח): ט] בש״ת תיקן אלמא. אבל בתוס׳ חולין (ג ע״א) ובתוס׳ הרא״ש סוטה (יד ע״ב) כלפנינו: י] נ״ל ושחט את החטאת: יא] נ״ל ניחא. וכ״ה בכ״י: יב] בכ״י במשיח. ובד׳ ויניצא נדפס עה״ג בשם לי״ק נ״א כמשיח בפר העלם בין כו׳: יג] נ״ל כאשר (שי״ח): יד] למחנה חד בפר כהן משיח וחד בפר העלם וחד בדישון דלא אצטריכו כולהו דהא לאקושי ליתן מחנה שלישית איכתבו כולהו ואין זה כו׳ כל״ל (שי״ח וכ״ש). ועי׳ לי״ק למחנה ושלישית לא כתב בכולהו ואין זה אלא גילוי. ועי״ש בי׳ ח״ג ומלא״ט ייד דוד: טו] התם נמי (שי״ח): טז] נ״ל על הפרה מה כאן חוץ לג׳ מחנות אף להלן חוץ לג׳ מחנות ומה להלן כו׳ (שי״ח): יז] נ״ל מידא לא כתיב בגופיה דאי אפשר חוץ (שי״ח). [תיבת דאי שהוסיף הש״מ, נ״ז לסכין. ובכ״מ ובכ״י וכו׳ לא הוסיפוה]: יח] במקום אחר, והשתא כל״ל [ותיבת הדשן נמחק] (צ״ק) ומתיבת השתא וכו׳ עד מכהן משיח היא תוספת (שי״ח): יט] נ״ל מוכח (צ״ק): כ] דפליג עליה קאמר (ע״פ ד״ו שי״ח): כא] בפר (ד״ו וצ״ק): כב] נ״ל מיניה (שי״ח): כג] נ״ל דילפינן (צ״ק): כד] ולקח הכהן מדם כל״ל (שי״ח): כה] ואיתקוש נמי לשלמים כל״ל (צ״ק). בכ״י רפ״ט ואיתקוש כמו כן שלמים: כו] מדרשא דונתן בעצמו כל״ל (צ״ק): כז] מכאן עד סוה״ד היא תוספת (שי״ח): כח] בכ״י ועוד יש לומר. ולפנינו ע״פ כה״י: כט] בכ״י לא גמרינן וכו׳ ואם כן גזירה שוה. ובש״מ מגיה ומ״מ קשה אמאי לא גמרינן וכו׳ (והעתיק כבד״ו וא״ב גי״ש), ולפנינו ע״פ כה״י ועי״ש פירושו, ועי׳ לי״ק:

ליקוטים

מה נתינה בעצמו של כהן. פירש רש״י דכתיב אצבע גבי שמן ויליף דם מיניה ואין זה אלא כמו ילמד סתום מן המפורש דאי בנין אב הא בעיא היא התם (לקמן נא ע״א) אי דבר הלמד בבנין אב חוזר ומלמד בהיקש. (תוס׳ יומא סא:) **אף לקיחה בעצמו של כהן.** ואף על גב דגבי חטאת נמי כתיב ולקח ונתן ולא דרשינן הכי. יש לומר דהתם נמי הוה לן למימר הכי אלא משום דולקח טובא כתיבי בשעיר נשיא וכשבה ושעירה וכיון דלא מצינו למידרש כולהו לא דרשינן להו. (תוס׳ שם) **אשם מצורע שני כהנים מקבלים את דמו.** תנא בתוספתא (פ״ט דנגעים) היו בו שני כהנים מקבלים את דמו אחד בכלי ואחד ביד. זה שקבל בכלי מקבל תחלה וזה שקבל ביד מקבל לאחריו. ואם שנה כשר. זה שקבל בכלי מקבל בימין וזה שקבל ביד מקבל בשמאל, ואם שנה פסול. זה שקבל בכלי בא לו לזורקו על גבי המזבח וזה שקבל ביד בא לו אצל המצורע, ואם שנה פסול.